

08.05.19

FM etter 2021

Anbefaling til Kulturdepartementet
om fremtidig analog distribusjon
av lokalradio i FM-nettet

Innhold

1	Sammendrag.....	2
	Hovedfunn	2
	Medietilsynets vurderinger	4
	Anbefalinger	6
2	Anbefalinger	8
	Forlengelse.....	8
	Tidsramme og metode	8
	Regulatoriske vilkår.....	9
	Utvidelse av tilskuddsordningen til lokale lyd- og bildemedier	11

1 Sammendrag

I denne rapporten belyser Medietilsynet status for alle relevante sider ved digitaliseringen av lokalradio i Norge. Rapporten beskriver forhold som skal danne grunnlag for å vurdere om lokalradioene skal få fortsette å sende på FM når forlengelsesperioden utgår i 2021, og eventuelt på hvilke vilkår. I dette kapittelet oppsummeres hovedfunnene i rapporten, i tillegg til Medietilsynets viktigste vurderinger og anbefalinger. Medietilsynet har i arbeidet med rapporten lagt til grunn at Stortingets tidligere føringer om at lokalradioene på et tidspunkt skal digitaliseres fortsatt er gjeldende.

Hovedfunn

Aktørmangfold: Det er i dag relativt sett et større aktørmangfold på FM enn på DAB, både når det gjelder antall virksomheter og antall unike aktører. Fra 2007 til 15. april 2019 har det vært en økning i antall innholdskonsesjoner til FM og DAB fra 244 til 375, samtidig som antall virksomheter er redusert. Dette innebærer at aktørmangfoldet i denne perioden er redusert, og at flere innholdskonsesjoner er samlet på færre virksomheter.

Utbygging: Utbygging i Lokalradioblokka er påbegynt i de fleste regionene, men er fortsatt i en oppstartsfasen. I 27 av 37 regioner er senderanlegget satt i drift, tre senderanlegg er under utbygging og i tre regioner planlegges oppstart av utbygging i 2019 eller 2020. Tre regioner står ledige. Det er ledig kapasitet i alle senderanlegg som er i drift unntatt ett. Utbyggingen er kostnadskreven, og anleggskonsesjonærene har utfordringer med å få tilstrekkelig antall leietakere. Dermed blir det få å dele kostnadene med for de som bygger ut.

Dekning: Befolkningsdekningen i Lokalradioblokka er generelt lavere enn dekkningen i FM-nettet. På landsbasis dekker Lokalradioblokka cirka 58 prosent, mot 69 prosent for FM-nettet. Utbyggingen av lokal-DAB har først og fremst skjedd i områder med høy befolkningstetthet, slik at utenfor storbyene er utbyggingen av lokal-DAB lav sammenlignet med utbyggingen av FM.

Tilgang: Nesten alle norske husstander har tilgang til digital radio (99 prosent). 88 prosent har tilgang til DAB-radio, og 87 prosent til radio over internett (Digitalradiundersøkelsen (DRU), Kantar Media). Den samme undersøkelsen viste at antall DAB-apparater økte fra 3,3 millioner til seks millioner fra første kvartal 2016 til første kvartal 2019, mens antall FM-apparater i samme periode gikk ned fra 9,2 millioner til 3,6 millioner.

Lytting til plattform: 77 prosent av radiolytterne var kun på digitale plattformer i første kvartal 2019, mot 27 prosent første kvartal 2016. Til sammenligning var kun tre prosent kun på FM første kvartal 2019, mot 37 prosent i samme kvartal 2016. Digitalradiundersøkelsen viser altså at antall digitale radiolyttere øker og at det er få rene FM-lyttere igjen. Likevel tar apparatutskiftningen særlig i bil lenger tid enn antatt. Lokalradio har hatt en umiddelbar vekst etter slukkingen av de riksdekkende FM-sendingene, men det er for tidlig å si om dette representerer en varig utvikling.

Økonomi: Informasjon Medietilsynet har innhentet om kostnadsbildet for utbygging og sendekostnader i Lokalradioblokka, viser at det er et betydelig nivå på investerings- og driftskostnadene. Anslag tilsynet har innhentet indikerer en kostnad på total cirka 750 000 kroner for å opprette et DAB-senderanlegg. I tillegg kommer driftskostnader på cirka 9000 kroner per måned per senderpunkt. Hvor mange sendepunkter som trengs varierer fra region til region. Medietilsynets analyse viser at investerings- og driftskostnadene er vesentlig høyere i DAB enn for FM. De økte kostnadene kan etter Medietilsynets vurdering utgjøre et etableringshinder for en rekke lokalradioer. Et sentralt element er at anleggskonsesjonærene sliter med å få tilstrekkelig antall leietakere å dele kostnadene med.

Markedet for lokalradiodrift på DAB fremstår per i dag som umodent. Mesteparten av inntektene som genereres i lokalradiobransjen kommer fra FM-virksomheten. Medietilsynets analyser viser at blant de lokalradioene som sender både på FM og DAB, er det inntektene fra FM-sendingene som finansierer DAB-driften. I 2018 ble nesten 97 prosent av alle driftsinntektene i lokalradiobransjen generert av virksomheter med FM-konsesjoner. Lokalradioer med FM-konsesjoner gikk med et lite overskudd i fjor, mens virksomhetene som kun sendte i DAB-nettet hadde betydelige underskudd.

En gjennomgang av status for lokalradioenes driftsøkonomi bekrefter at bransjen fremdeles er preget av store forskjeller. Radioer som kun har FM-sendinger har lave inntekter og få ansatte, og mange drives utelukkende av frivillige. Virksomheter med både FM- og DAB-sendinger har høyere inntekter og flere ansatte. Men selv for disse lokalradioaktørene finansieres DAB-sendingene av FM-driften. Disse virksomhetene anslår at knapt 20 prosent av inntektene kommer fra DAB-sendingene, mens knapt 30 prosent av kostnadene er direkte knyttet til DAB. Dette viser at bransjen sliter med å finne bærekraftige forretningsmodeller for ren DAB-distribusjon. Samlet sett foreligger det per i dag reelle økonomiske hindre for overgang til DAB for mange aktører, både blant dem som kun distribuerer på FM og dem som dobbeltdistribuerer på FM og DAB.

Offentlig støtte: Gode rammevilkår for DAB-overgangen er viktig for å legge til rette for et aktørmangfold og et lokalradiotilbud med god geografisk spredning. Data Medietilsynet har hentet inn i forbindelse med rapporten, dokumenterer at det er behov for offentlig støtte for å kunne gjennomføre en vellykket digitalisering som ivaretar et mangfold i lokalradiomarkedet og opprettholder den geografiske dekkningen i områder med lav befolkningstetthet.

Medietilsynet har de siste fire årene tildelt til sammen vel 40,5 millioner kroner til digitalisering av lokalradiobransjen gjennom tilskuddsordningen for lokale lyd- og bildemedier. I denne perioden er det gitt tilskudd til utbygging i 32 av 37 regioner. Kun to regioner er bygd ut uten tilskudd. Per 2019 er det få eller ingen nett som er ferdig utbygd.

Kostnadsbildet ved utbygging av Lokalradioblokka viser at investeringsbehovet er betydelig. Medietilsynets økonomiske analyse tyder på at store deler av bransjen kan ha utfordringer med å investere i utbygging av DAB-nett på grunn av svak økonomi. Dagens begrensninger i rammen for tilskuddsordningen og støttetaket fører til at søkerne ikke fullt ut får innvilget det de har søkt om. Dersom de ikke har midler til å dekke restkostnadene selv må de vente et år for å søke om flere midler. Samtidig gjør høye driftskostnader at en utvidelse av

støtteordningen til også å gjelde driftstilskudd kan fungere som et insentiv for digitalisering. En forutsetning er da at den økonomiske rammen for tilskuddsordningen økes.

Medietilsynets vurderinger

Hensyn til mediemangfoldet: En slukking av FM i 2022 kommer etter Medietilsynets vurdering trolig til å svekke aktørmangfoldet i lokalradiobransjen, både fordi en del aktører uten mulighet til å sende på FM sannsynligvis legger ned sitt tilbud og fordi de aktørene som dobbeltdistribuerer mister et vesentlig finansieringsgrunnlag. I så fall mister lytterne i de mindre befolkningstette områdene sitt lokalradiotilbud, og følgelig svekkes også både innholds- og bruksmangfoldet i disse områdene.

Økonomiske og regulatoriske hindre: Samlet sett viser hovedfunnene i rapporten etter Medietilsynets vurdering for at det foreligger betydelige økonomiske og regulatoriske hindre for at lokalradiobransjen skal kunne gjennomføre en vellykket overgang til DAB innen utgangen av 2021. Dette trekker i retning av lokalradioene bør få en forlengelse etter 2021.

Digitaliseringstempo og beredskapshensyn: Hensynet til tempoet i digitaliseringsprosessen og beredskapshensyn kan tale mot en forlengelse. Enkelte aktører mener at en FM-forlengelse er et hinder for å oppnå målet om fulldigitalisering av radiomediet og kan redusere lokalradioenes insentiver til å gjøre nødvendige omstillinger. Det er særlig pekt på at i områder der digital distribusjon allerede er bygget ut, kan en FM-forlengelse bidra til å reversere investeringer i videre digital utbygging og utvikling. Tilsynets analyser har vist at FM-driften gir et nødvendig økonomisk grunnlag for å bygge ut og drifte DAB-anleggene. Lokalradio har åpenbare utfordringer med å finne bærekraftige driftsmodeller med grunnlag i ren DAB-distribusjon. Tall fra aktørene viser at fire av seks aktører som utelukkende sender på DAB hadde et betydelig driftsunderskudd i 2018. Medietilsynet vurderer på denne bakgrunn at forlengelse av FM-konsesjoner etter 2021 kan bidra til at bransjen utvikler en tilstrekkelig bærekraftig forretningsmodell for DAB-drift. Det mediepolitiske målet om fulldigitalisering av radio tilsier at forlengelsen bør være av begrenset varighet, både av hensyn til konkurransesituasjonen for de aktørene som allerede har gjennomført digitaliseringen, og for å fungere som et insentiv til digitalisering både for lokalradioaktørene og lytterne. Medietilsynet foreslår også en vesentlig innskjerping av vilkårene for lokalradio i slukkeområdene for å sikre ikke-kommersiell drift. Gitt slike rammebetingelser er det Medietilsynets vurdering av fortsatt lokalradiodrift i slukkeområdene ikke blir en hindring for den videre digitaliseringsprosessen.

NRK har en særskilt beredskapsfunksjon på nasjonalt nivå. Dette innebærer ifølge NRK at befolkningen må ha tatt i bruk DAB for å bli informert i en krisesituasjon. Enkelte FM-radioer påpeker at de har avtaler med lokale myndigheter om å ha en beredskapsrolle. Befolkningens tilgang til en DAB-mottaker har stor betydning i beredskapssammenheng, ettersom NRKs radiosendinger ikke lenger er tilgjengelig på FM. Tall fra Digitalradioundersøkelsen i 2019 viser at tilgangen på DAB-apparater både i hjemmet og i bil har økt betydelig siden 2016. Undersøkelsen viser også at lytterne gradvis blir mer digitale, og at andelen som kun lytter til FM i 2019 er lav. Etter Medietilsynets vurdering er det derfor

ikke avgjørende for hensynet til beredskap at det settes en endelig slukkedato for lokalradio på FM nå.

Tidsavgrenset forlengelse: Medietilsynet anbefaler på dette grunnlaget en tidsbegrenset forlengelse av lokalradioenes mulighet til å sende på FM etter 2021, både i og utenfor slukkeområdene. Tilsynet legger til grunn at forutsetningen om at lokalradio skal digitaliseres står ved lag, og at FM-båndet skal utfases for distribusjon av lokalradio. På denne bakgrunn er det naturlig å tidsavgrense forlengelsen. Ettersom en forlengelse er et unntak fra det rettslige utgangspunktet om at konsesjoner og tillatelser til lokalradio skal utlyses med jevne mellomrom, må en forlengelse begrunnes i særlige hensyn og det er også begrensninger for hvor lenge en forlengelse kan vare. Medietilsynet og Nkom har kommet til at en ytterligere forlengelse av konsesjonsperioden rettslig sett maksimalt kan være på inntil tre til fem år. Medietilsynet foreslår en femårig forlengelse.

Endringer i rammevilkår: Medietilsynet foreslår ikke vesentlige endringer i rammevilkår *utenfor slukkeområdene*. Hensynet til aktør- og bruksmangfoldet tilsier at det fortsatt bør være anledning til å tildele nye konsesjoner på FM i områder der det ikke er tildelt konsesjon fra før, og på sendernet der det er ledig sendetid. Dersom befolkningen har et lokalradiotilbud på DAB i det aktuelle området, kan hensynet til digitaliseringsprosessen tale imot å tildele en ny konsesjon på FM. For å kunne ivareta disse hensynene på en god måte bør Medietilsynet gis noe større skjønnsmessig frihet i behandlingen av søknader om FM-konsesjon utenfor slukkeområdene. Også for søknader om overdragelse bør det innføres klarere vurderingsmomenter for hvorvidt en overdragelse bidrar til å fremme digitaliseringsprosessen, eller om godkjenning bør gis av hensyn til aktør- eller bruksmangfoldet. Medietilsynet foreslår at eksisterende sendetid videreføres inn i en ny forlengelsesperiode og at inndelingen i ulike konsesjonstyper (24/7-radio, allmennradio og nisjeradio) oppheves.

For lokalradioer *i slukkeområdene* foreslår Medietilsynet en vesentlig innstramming i rammevilkår. Slukkeområdene er kommersielt attraktive områder hvor kommersielle lokalradioer måtte avvikle sine FM-sendinger samtidig med at det riksdekkende FM-nettet ble slukket. Stortinget har derfor uttalt at lokalradioer som sender på FM i disse områdene skal forbli ikke-kommersielle. Erfaringene fra tilsynet med dagens rammevilkår i slukkeområdene er at disse er blitt søkt omgått gjennom markedsmessige og forretningsmessige tilpasninger og at overtredelse er vanskelig og ressurskrevende å dokumentere. Medietilsynet foreslår derfor endringer i rammevilkårene som på en bedre måte skal sikre Stortingets forutsetning om at lokalradioer som fortsetter på FM i slukkeområdene forblir ikke-kommersielle. Samtidig mener tilsynet at endringene gjør det enklere og mindre ressurskrevende å føre tilsyn med at vilkårene overholdes.

Medietilsynet foreslår at det innføres et totalforbud mot å sende reklame, ha sponsorater eller benytte produktplassering for lokalradioene i slukkeområdene. Videre bør det innføres et vilkår om at radioene må benytte konsesjonen selv. Eksisterende inntektsbegrensninger og forbud mot sam- og videresending foreslås opphevet. Medietilsynet foreslår at det ikke skal gis anledning til nytildeling og overdragelser av FM-konsesjoner i slukkeområdene. Det bærende hensynet for forlengelse av FM-konsesjoner i slukkeområdene er at *eksisterende* konsesjonærer skal få lenger tid til å forberede en overgang til digital distribusjon. I tillegg peker Medietilsynet på at ledig frekvenskapasitet i slukkeområdene kan være attraktiv for

andre radiokanaler i tilgrensende områder for å kunne holde på lyttere som forflytter seg. Videre er konsesjonene i slukkeområdene ikke-kommersielle og utgjør ikke en økonomisk verdi i samme grad som konsesjonene utenfor slukkeområdene. Begrunnelsen for overdragelse gjør seg derfor ikke gjeldende i slukkeområdene slik som utenfor.

Utvidelse av tilskuddsordningen: Medietilsynet foreslår å øke den økonomiske rammen for tilskuddsordningen for lyd- og bildemedier, og utvide ordningen slik at det kan gis driftsstøtte i tillegg til investeringstilskudd. Dette for å legge til rette for at søkerne kan få realisert sine utbyggingsplaner, samtidig som støtte til drift kan lette overgangen for anleggskonsesjonærer og innholdskonsesjonærer i Lokalradioblokka. Departementet bør vurdere å prioritere særlig mindre bingo-radioer og ikke-kommersielle radioer som sender på FM ved tildelingen av driftsstøtte.

Anbefalinger

Med bakgrunn i hensyn til mediemangfoldet og mulighetene for en vellykket overgang til DAB for lokalradio, vurdert opp mot nåværende status for digitalisering og bransjens økonomiske situasjon, anbefaler Medietilsynet følgende:

1. Eksisterende FM-konsesjoner for lokalradio forlenges både i og utenfor slukkeområdene i fem år, fra og med 1. januar 2022 til og med 31. desember 2026.
2. Departementet bør vurdere en midlertidig utvidelse av tilskuddsordningen til lokale lyd- og bildemedier, slik at ordningen også omfatter driftsstøtte til digitalisering. Tilskuddsrammen bør også økes.
3. Inndelingen i ulike konsesjonstyper (24-7, allmenn og nisje) for FM-radio oppheves.
4. I den nye forlengelsesperioden beholder lokalradioene retten til den sendetiden som er fordelt og innrapportert til Medietilsynet ved utløpet av inneværende forlengelsesperiode 31. desember 2021.
5. Det innføres noen ulike rammebetingelser for lokalradio i og utenfor slukkeområdene i den nye forlengelsesperioden.
  - a. Utenfor slukkeområdene foreslås at:
    - Det gis anledning til å tildele nye konsesjoner og til å overdra FM-konsesjoner i forlengelsesperioden. Medietilsynet får hjemmel til å gjøre en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle, der særlig hensynet til aktør- og bruksmangfoldet i lys av status for utbyggingen av Lokalradioblokka vektlegges.
  - b. I slukkeområdene foreslås at:
    - Det innføres totalforbud mot å sende reklame, ha sponsorater eller benytte produkt plassering i sendingene. Som følge av dette oppheves dagens regler om inntekts- og utbyttebegrensning.
    - Det innføres et konsesjonsvilkår om at konsesjonæren selv må bruke konsesjonen. Som en konsekvens av dette oppheves eksisterende sam- og videresendingsforbud.
    - Det kan verken tildeles nye konsesjoner og det vil ikke være anledning til å overdra konsesjoner til andre.

Medietilsynet mener det framover er nødvendig å følge utviklingen for digitalisering av lokalradioene tett. Informasjon om alle relevante forhold knyttet til digitaliseringen er avgjørende for å kunne vurdere hvordan lokalradiobransjens forutsetninger for en vellykket overgang til DAB utvikler seg og om etableringshindringene og insentivene for digitalisering endres over tid. Medietilsynet anbefaler derfor at det utarbeides en ny statusrapport når det gjenstår to år av den nye forlengelsesperioden. En slik rapport kan bidra til et godt faktagrunnlag når det etter den nye forlengelsesperioden skal vurderes om det da er klart for å fase ut FM eller om myndighetene bør legge til rette for en ny utlysning av konsesjoner til analog lokalradio.

2 Anbefalinger

I kapittel 11 følger Medietilsynets samlede anbefalinger når det gjelder lokalradioenes tilstedeværelse på FM-nettet etter at forlengelsesperioden går ut i 2021.

Forlengelse

- **Medietilsynet anbefaler at eksisterende FM-konsesjoner for lokalradio både i og utenfor slukkeområdene forlenges midlertidig når forlengelsesperioden går ut i 2021.** Lokalradioene har påbegynt digitaliseringen, men har fremdeles et godt stykke igjen for å kunne gjennomføre en vellykket digitalradioovergang. Medietilsynet mener et avgjørende moment i denne vurderingen er at lokalradioene per i dag ikke har økonomiske forutsetninger for allerede fra 2022 å håndtere en full overgang til DAB. Dette underbygges av at cirka 97 prosent av alle driftsinntektene i lokalradiobransjen i 2018 ble generert av virksomheter med FM-konsesjoner, og virksomheter som kun sender i DAB-nettet går fortsatt med betydelige underskudd.
- Lokalradioene er en viktig bidragsyter til det totale mediemangfoldet i Norge. Både økonomiske analyser og innspill fra aktørene selv indikerer at mange kommer til å måtte nedlegge lokalradiodriften dersom muligheten til å sende i FM-nettet forsvinner fra 2022. Av hensyn til mediemangfoldet anbefaler Medietilsynet derfor en forlengelse av eksisterende FM-konsesjoner for lokalradio både i og utenfor slukkeområdene.

Tidsramme og metode

- **Medietilsynet anbefaler at eksisterende FM-konsesjoner for lokalradio både i og utenfor slukkeområdene forlenges for en periode på fem år når forlengelsesperioden går ut i 2021. Forlengelsen blir dermed fra 1.1.22 til 31.12.26.**
- **Medietilsynet anbefaler at det fattes vedtak om at eksisterende konsesjoner og tillatelser forlenges i denne perioden, og at det dermed ikke foretas noen ny utlysning.**

Medietilsynets økonomiske analyse og status for utbyggingen tilsier altså at lokalradioene trenger mer tid til å gjennomføre en vellykket digitalovergang. Det er per i dag vanskelig å med sikkerhet mene noe om hvor lang tid det kan ta før en større del av lokalradioene er klare til å ta skrittet over til DAB fullt og helt. I vurderingen av hvor lang en ny forlengelsesperiode bør være, må hensynet til den tiden lokalradioene trenger vurderes opp mot hensynet til at en forlengelse ikke skal bli et forsinkende element i hele digitaliseringsprosessen. Det må videre tas hensyn til hvilke rammer det rettslige grunnlaget setter for forlengelse. Ifølge Nkom må det i vurderingen av forlengelsens varighet sees hen til tildelingens formål. Basert på forutsetningen Stortinget har lagt om at lokalradio skal digitaliseres og at FM-båndet skal utfases, mener Nkom det er problematisk å forlenge lenger enn tre til fem år gitt regulering av muligheten for å direktetildele etter ekomloven.

Etter Medietilsynets og Nkoms vurdering er fem år dermed den maksimale lengden på en forlengelse som det er rettslig adgang til uten at konsesjonene må lyses ut på nytt. Hovedregelen etter ekomloven er at all tildeling skal skje «gjennom åpne, objektive, transparente, ikke-diskriminerende og forholdsmessige prosedyrer». Dette innebærer normalt at det skal gjøres en konkurransemessig vurdering dersom det er flere interessenter. En direktetildeling, slik Medietilsynet foreslår for forlengelsesperioden, kan gjøres med hjemmel i Ekomlovens mulighet for unntak fra denne hovedregelen, men da på gitte vilkår. En nytlysning er ressurskrevende både for myndighetene og aktørene, og Medietilsynet mener en forlengelse uten ny utlysning derfor er å anbefale.

Menetilsynets vurdering er at hensynene som taler for å forlenge lokalradioenes konsesjoner på FM i øvrige deler av landet i hovedsak også er relevante for nisjeradioer i slukkeområder. Særskilte hensyn gjør seg likevel gjeldende for disse radioene, som opererer i landets mest befolkningstette områder, og der Stortinget har sagt at disse aktørene skal ha et hovedsakelig ikke-kommersielt grunnlag. Medietilsynet anbefaler derfor særlige vilkår for nisjeradior i slukkeområder.

Regulatoriske vilkår

- **Medietilsynet anbefaler at inndelingen i ulike konsesjonstyper (24-7, allmenn og nisje) for FM-radio oppheves.** Inndelingen var opprinnelig begrunnet i at kommersielle radioer (24/7- og allmennradioer) skulle sikres attraktiv sendetid for å kunne oppfylle forpliktende løfter som var gitt i konsesjonssøknadene om lokalt innhold. Samtidig skulle ikke-kommersiell radio (nisjeradio) gis plass i sendernettene. Kravet til lokalt innhold bortfalt som konsesjonsvilkår ved utløp av forrige konsesjonsperiode. Begrunnelsen for inndelingen er derfor ikke lenger til stede.
- **Medietilsynet anbefaler at lokalradioene i den nye forlengelsesperioden beholder retten til den sendetiden som er fordelt og innrapportert til Medietilsynet ved utløpet av inneværende forlengelsesperiode 31. desember 2021.** Begrunnelsen er at sikkerhet for å beholde eksisterende sendetid gir forutsigbarhet og stabile driftsvilkår for eksisterende analoge lokalradioer. Dette ble også gjort ved forrige forlengelse.
- **Medietilsynet foreslår å innføre noen ulike rammebetingelser for lokalradio i og utenfor slukkeområdene i den nye forlengelsesperioden.**
  - a. **Medietilsynet anbefaler følgende for lokalradioer utenfor slukkeområdene:**
    - *Det gis anledning til å tildele nye konsesjoner og til å overdra FM-konsesjoner utenfor slukkeområdene i forlengelsesperioden. Det foreslås å videreføre tildelingsmåten som har vært benyttet for perioden 1. januar 2017-31. desember 2021, der «først til mølla»-prinsippet gjelder.* Hovedbegrunnelsen for forlengelse er at eksisterende aktører på FM trenger lenger tid på å forberede og gjennomføre den digitale overgangen. Dette kan tale for å ikke åpne for nye konsesjoner. Samtidig viser de økonomiske analysene at det per i dag er vanskelig å drive lønnsomt på DAB alene. At det er mulig å samtidig drive på FM,

kan dermed også stimulere til videre vekst på DAB. Videre kan eksisterende lokalradioaktører gå glipp av en inntektsmulighet som kan bidra til å finansiere DAB-overgangen dersom det ikke lenger skal være tillatt å overdra lokalradiokonsesjoner på FM. Hensynet til regulatorisk likebehandling tilsier også at det bør være mulig å tillate overdragelser. Disse hensynene har vært avgjørende for anbefalingen om å kunne tildele og overdra konsesjoner utenfor slukkeområdene også i forlengelsesperioden.

- *Medietilsynet får hjemmel til å vurdere konkret i hvert tilfelle om det bør tildeles ny konsesjon/overdras konsesjon eller ikke.* Dette for å kunne balansere hensynene til mediemangfoldet og tempoet i digitaliseringsprosessen opp mot hverandre.

b. Medietilsynet anbefaler følgende for lokalradioer i slukkeområdene:

- *Det innføres totalforbud mot å sende reklame, ha sponsorater eller benytte produktplassering i sendingene i slukkeområdene. Som følge av dette oppheves dagens regler om inntekts- og utbyttebegrensning.* Totalforbudet foreslås for å ivareta Stortingets forutsetning om at FM-radioer i slukkeområdene skal være ikke-kommersielle. Dagens vilkår, med en begrensning på kommersielle inntekter (inntil 135 000 kroner årlig eller 40 prosent av virksomhetens samlede omsetning), utbytteforbud og forbud mot sam- eller videresendinger fra andre aktører, har vist seg krevende å håndheve. Medietilsynet har erfart at konsesjonsvilkårene er søkt omgått gjennom markedsmessige og forretningsmessige tilpasninger, noe som har vist seg vanskelig å dokumentere. Et totalforbud mot å sende reklame, sponsorater og benytte produktplassering ivaretar hensikten med dagens vilkår, samtidig som tilsynsarbeid og dokumentasjon av eventuelle brudd blir enklere og mindre ressurskrevende.
- *Eksisterende sam- og videresendingsforbud oppheves, og det innføres i stedet et konsesjonsvilkår om at konsesjonæren selv må bruke konsesjonen. Medietilsynet gis kompetanse til å behandle søknader om dispensasjon fra forbudet mot programsamarbeid.* En forlengelse på FM skal gi konsesjonæren lenger tid til å forberede og gjennomføre overgang til digital distribusjon, og dette hensynet ivaretas etter Medietilsynets vurdering ikke dersom det skal være tillatt å selge sendetid til andre aktører eller la andre benytte frekvenskapasiteten. Det foreslås derfor å erstatte vilkåret om forbud mot sam- og videresendinger med et nytt vilkår om at lokalradioen må benytte konsesjonen selv. Dispensasjon fra forbudet om programsamarbeid kan gis for å unngå urimelige utslag i saker der det for eksempel kan dokumenteres at det er snakk om gjensidig samarbeid om programutvikling. Dispensasjon bør kun gis tidsbegrenset og i sammenheng med enkeltprosjekter.
- *Det kan verken tildeles nye konsesjoner eller overdras konsesjoner til andre i slukkeområdene.* Konsesjonene i slukkeområdene er ikke-kommersielle, og har derfor ikke tilsvarende økonomisk verdi som konsesjonene utenfor slukkeområdene når det gjelder mulighet til å generere reklameinntekter. Salg av slike konsesjoner kan trolig ikke i seg selv finansiere en overgang til DAB, og forbud mot overdragelse vurderes derfor ikke som et vesentlig hinder for

digitalisering. Overdragelse av konsesjoner vil heller ikke bidra til å ivareta det bærende hensynet for forlengelse – at konsesjonærene gis lenger tid til overgangen. Det samme argumentet er lagt til grunn for anbefalingen om at det ikke kan tildeles nye FM-konsesjoner i slukkeområdene.

Utvidelse av tilskuddsordningen til lokale lyd- og bildemedier

Medietilsynet anbefaler at departementet vurderer en midlertidig utvidelse av tilskuddsordningen til lokale lyd- og bildemedier, slik at ordningen også omfatter driftsstøtte til digitalisering, i tillegg til investeringstilskudd. Tilskuddsrammen bør også økes. Utvidelsen bør gjøres for en periode på fem år (sammenfallende med forlengelsesperioden for FM). Arbeidet med å pre-notifisere tilskuddsordningen må fortsette, med tanke på å heve eller fjerne dagens støttetak.

Rapporten dokumenterer at tilskuddsordningen til lokale lyd- og bildemedier spiller en avgjørende økonomisk rolle for utbyggingen av DAB-nettet. Dagens støttetak på 200 000 euro over en treårsperiode gjør at tilskudd til utbygging begrenses, og utbyggingen forsinkes eller stopper opp. Medietilsynet viser til at det allerede arbeides med å pre-notifisere tilskuddsordningen, med tanke på å heve eller fjerne taket.

Størrelsen på potten i tilskuddsordningen begrenser også muligheten til å gi store nok tilskudd til at utbyggingen kan gjennomføres raskt nok, og Medietilsynet mener en midlertidig økning av nivået på tilskuddsordningen både kan bidra til å realisere utbyggingsplanene og potensielt forsere utbyggingstakten.

Beregninger gjengitt i rapporten og innspill fra aktørene selv indikerer at driftskostnadene er høyere på DAB-nettet enn på FM. En årsak til høye kostnader er at det i mange regioner er få aktører å dele kostnadene på fordi etterspørselen etter å sende i DAB er lav. Mange finansierer DAB-driften med inntekter fra FM-sendinger. Hele 75 prosent av respondentene i Medietilsynets spørreundersøkelse mener muligheten for støtte til dekning av leiekostnader i DAB-nettet i stor/svært stor grad har betydning for deres overgang til DAB. Etter Medietilsynets vurdering kan en driftsstøtte fungere som et insentiv for digitalisering i forlengelsesperioden. Forslaget om at støtteordningen også skal inkludere driftsstøtte, er også et argument for å øke ordningens totale økonomiske ramme. Dersom nivået holdes på dagens nivå, går det utover tilskudd til utbygging dersom det også skal gis driftstilskudd. Dette kan gi uheldige konsekvenser for utbyggingstakten i DAB-nettet.

Ansvarlig utgiver: Medietilsynet
ISBN 978-82-91977-77-5

Kontakt

www.medietilsynet.no

www.facebook.com/medietilsynet

www.twitter.com/medietilsynet

post@medietilsynet.no